№41 .—1914 მიიღება ხელმოწერა 1915 წ. „თეატრი და ცხოვრება“-ზე 14 ქრისტეშობისთვე

საზოგადო მოღვაწე და ქველმოქმედი
ლევან კონსტანტინეს ძე ზუბალაშვილი
(1852—1914)

V

№ 41

შინაარსი:

1. **მეთაური** — მაშ რა გზას დავადგეთ? 1
2. **ი — ი** — საზოგადო მოღვაწე და ქველ-მოქმედი ლ. კ. ზუბალაშვილი 2
3. **კიკნა-ფშაველა** — კი არა ჰგავს ჩემს სამშობლოს... 3
4. **გ. დ. ჟურული** სიტყვა ხელმწიფის წინაშე 4
5. **იოს. იმედაშვილი** — არწივის ბარტყები 5
6. **ი. გრიშაშვილი** — ცრემლების კრია-ლოსანი, დამტვრეული პოემა 6
7. **მსახიობქალი მ. მდივანი** 8
8. **გ. ლეონიძე** — მეც მწამს... „
9. **იოსებ გედევანიშვილი** — სინათლე, — ნაწილი მეორე (ზღაპარი-ფეერია 3 მოქ. და 7 სურ.) „
10. **გიორგი ჯაბადარი** — დიქცია, (გაგრძელება) 12
11. **ვ. საყვარელიძე** — კომპოზიტორ ფოცხვერაშვილის კონცერტი 13
12. **ნიკო გურული** — ხაშურის თეატრის გარშემო 14
13. **ქართული სახიობა** 15
14. **წვრილი ამბები** 16

სურათები; განცხადებანი;

ს ა ხ ა ლ ხ ო ს ა ხ ლ ი

ოთხშაბათს, 17 დეკემბერს 1914 წ.

თბილ. ქართ. დრამ. დასის ამხანაგობის მიერ წარმოდგენილ იქნება პირველად ახალი პიესა

განუყვეტილი სიმი

დრამა 4 მოქმ. გარდელისა

მონაწილეობს მთელი დასი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

დასაწყისი საღ. $7^1/_2$ ს.

რეჟისორი **ალ. წუწუნავა**

მუსულმანთა აუდიტორია ხარფუხში

შაბათს, 20 დეკემბერს 1914 წ.

ქართული სცენის მოყვარეთაგან წარმოდგენილი იქნება პირველად ახალი პიესა

შურის ძიება

დრამა 5 მოქ. და 6 სურათად ვ. გიგოშვილისა,

დასაწყისი საღამოს 7 საათზე

ბილეთების ფასი: **60** კ. 20 კ.-მდე ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში ყოველ დღე 5-8 ს.

რეჟისორი **ს. პეპანოვი**

გამგე **ყანდაურელი**

ავლაბრის სახალხო თეატრი

კვირას, 14 დეკემბერს 1914 წ.

უმუშევარნი

დრამა 4. მოქ. თარგ. ა. ცაგარელისა

დასაწყისი საღამოს **7** საათ.

ფასი: 50 კ. 4 კ-ადე.

მორიგე გამგე **მ. აბაშიძე**

ადმინისტ. **თ. ნახიძე**

ს ა ხ ა ლ ხ ო ს ა ხ ლ შ ი

შაბათს, 20 დეკემბერს,

გაიმართება

კ ო ნ ც ე რ ტ ი

კ. გ. ფ ო ც ხ ვ ე რ ა შ ვ ი ლ ი ს ა

კონცერტის პროგრამაში შედის: საუკეთესო ჰანგები პეტროგრადში გამართულ კონცერტისა და აგრეთვე ქართული ხალხური სიმღერები,

— შემუშავებული გუნდისა და ორკესტრისათვის **კ. ფოცხვერაშვილის** მიერ. სხვათა შორის შესრულებულ იქნება პირველი ქართული ფუგა **„მუმლი მუ ასა“** კ. ფოცხვერაშვილისა, და ამავე ავტორის სიმფონიური პოემა **„თქმულება ამირანზე“** ცოცხალი სურათებით (სურათებს დასდგავს რეჟისორი ალ. წუწუნავა)

მონაწილეობას მიიღებენ: კერძო მომღერალთა გუნდი და „ახალი კლუბის“ სიმებიანი ორკესტრი

ბილეთები 20 კ. 2 მანეთამდე. იყიდება „სახალხო სახლის“ კასაში ჩვეულებრივ დროს

დასაწყისი საღ. $7^1/_2$ საათზე ლოტბარი **კ. ფოცხვერაშვილი**

თეატრი და ცხოვრება

სათეატრო სალიტერატურო ჟურნალი

№ 41

წ. II

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპან“-ის სტამბაში. მისამართი: Тифлисъ. Ред. „Театри да Цховреба“ І. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 41 | კვირა 14 ქრისტეშობისთვე | 1914 წ.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტ. სახელოვნო-სამხატვრო და საზოგ. შინაარსის ჟურნალ

წელიწადი მესამე | „თეატრი და ცხოვრება“-ზე | წლიურად 5 მ. ნახევარი წლით 3 მ.

ჩვეულებრივის პროგრამით ივანე გომართელისა და იოსებ იმედაშვილის რედაქციით

14 ქრისტეშობისთვე

მაშ რა გზას დავადგეთ?

ქორს ის ენატრება, მამლაყინწა მამლაყინწას წაეკიდოს, ერთმა მეორე დაქოჩროს, რომ მტაცებელმა უფრო უშიშრად გაიტაცოს...

ჩვენებური მამლაყინწები კი ვერა ჰგრძნობენ ამას: ოღონდ ერთმანეთი დაქოჩრონ, და რა ენაღვლებათ, თუ მათვე საზრუნავად დარჩენილი საქმე განიავწყდება...

ასეთ მწარე დასკვნამდე მიგვიყვანა უკანასკნელ დროს მომხდარმა კრებებმა და მათზე გაჯირითებულ სიტყვოსანთა კამათმა...

თუ საერთაშორისო მუშათა კავშირის ბელადნი, უცხოეთის მოწინავე დემოკრატიის მესვეურნი კაცთა შორისი ძმობის ქადაგების დროსაც-კი იძახდენ, ჩვენს სამშობლოს რომ რაიმე ხიფათი მოელოდეს გარეშედან, პირველად ჩვენ ავისხავთ იარაღს მტრის საწინააღმდეგოთო, და დღეს ეს სიტყვები უკვე საქმედ იქცა, ჩვენი ხალხის მესვეურნი, ერთხელვე გაკერპებულნი, იძახიან: თუ ჩვენი სიტყვა და „მიზანი“ არ გაიმარჯვებს, ქვა ქვაზედაც ნუ იქნებაო!.

კმარა ბატონებო, ამხანაგებო, მეგობრებო, კმარა!.

დღეს ჩვენს სამშობლოს უდიდესი განსაცდელი ადგია კარს: ჩვენის ქვეყნის ბედოვლათ შვილთა წყალობით სამშობლო მიწაწყალის დიდი ნაწილი ხელიდან წაგვივიდა, ბევრ ქართველთა წინდაუხედაობით თუ გარეშე პირობათა გავლენით ბევრი უფლება დავკარგეთ; ახლა კიდევ ლამის არის უცხო კულტურამა და შინაურ თუ გარეშე მტერთა წყალობით ჩვენი სულიერად აღორძინების საშუალებანიც მოგვესპოს...

ჩვენი მესვეურნი-კი ურთიერთს ექიშპებიან — არა ჩვენა ვართ უკეთესი მამულიშვილნი, არა ჩვენაო...

ერთის წინ წასაწევ საქმეს მეორე უკანა ჰხევს პირდაპირის თუ არა პირდაპირის გზით...

და ეს იმიტომ, რომ ყველა თავისი სარწმუნოებით ცდილობს ხალხზე გაბატონებას...

ის კი ავიწყდებათ, რომ ყველა სარწმუნოება-მოძღვრების მიმდევარო ერთი სამშობლო გვაქვს, მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში წინაპართა სისხლით და ოფლით მორწყული...

სარწმუნოება სარწმუნოებად დარჩეს, მოძღვრება—მოძღვრებად და ხალხოსნობა-ეროვნება კი—თავისად...

ჩვენში ხომ არიან ქრისტეანე ქართველები, ქართველი კათოლიკენი, ქართველი მაჰმადიანები, ქართველი გრიგორიანები, სპარსელი ქართველები,—ყველანი ერთის დედის შვილები, მაგრამ ჟამთა ვითარებისა გამო დაქსაქსულნი: დადგება დრო და ჩვენ ერთი კერის გარეშემო შევჯგუფდებით, ვინაიდან ჩვენ ერთის გვარტომის შთამომავალნი ვართ...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აგრედვე ჩვენ გვყვანან სხვა და სხვა მიმართულება-მიმდინარეობისა და ხანის წევრნი, მაგრამ ვინ იქნება ისეთი, ითოეულად მათი დამსახურება რომ უარ ყოს: 60-იან წლების მოღვაწენი, 80 იანები, 90-იანები, 900-იანები და, ბოლოს, ჩვენი დროისა. ყველა მათგანი თვის შეგნებისამებრ ემსახურებოდა და ემსახურება სამშობლოს: ერთი თაობა მეორის შთამომავალია, 90-ინთა საფუძველზე 80-იანნი აღმოცენდენ, 80-იანზე 90-იანნი და სხ, და ასეთი წინსვლით რომ არ გვევლო, ხომ რთ წერტილზე უნდა გავყინულიყავით!..

ყველაზე ძლიერი მოძრაობა შექმნა 9-იან წლების მოღვაწეთა ჯგუფმა, მესამე დასად წოდებულმა: ამან ამოძრავა მთელი ქართველი ხალხი, გაურკვეველ მასსიდან გარკვეული სახენი ჩამოაყალიბა და ნუ თუ შეიძლება მისი უარყოფა?

მაგრამ ის, რაც ამ ჯგუფმა თავიდანვე ვერ შეიტანა თვის მოძღვრებაში და საკუთარი სახით სიარულს სხვის დროშის ქვეშ შეფარება არჩია, შეიტანა 900 იან წლებში წარმოშობილმა ჯგუფმა, რომელმაც ქართველ დემოკრატიას საერთაშორისო მისწრაფება-მცნებათა გარდა, სამშობლო-მამულის სიყვარულიც, თვითმართველობის მოპოვების საჭიროებაც მოაგონა... ორივე მიმდინარეობის მესვეურთ დიდი ბრძოლა დასჭირდათ.. დღეს სწორედ ამ ორი მიმდინარეობის შედეგების ხანაშია ჩვენი ქვეყანა და ვინც კი – სხვა და სხვა მიმართულება,-მიმდინარეობის მომხრეთაგან, -საყვედურის ქვას ესვრის ერთის მხრით მეორეს, იგი მტერი იქნება არა მხოლოდ თვისი სამშობლოსი, არამედ საერთაშორისო დემოკრატიისაც...

ორივე მიმდინარეობას დიდი წილი უძევს ჩვენის ხალხის გათვითცნობიერებაში, ჩვენის მომავლის საძირკვლის ჩაყრაში და ერთს მეორის გმობა არ ჰმართებს...

დაე, გვქონდეს საკუთარი რწმენა-სარწმუნოებანი, მაგრამ სამშობლოს განსაცდელის ჟამს ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი უნდა ვმუშაობდეთ ჩვენი კულტურულ-საზოგადოებრივ წინსვლის ასპარეზზე..

აი, რას გვიკარნახებს დღეს ჩვენ უმაგალითო საერთაშორისო ომი..

აი რა გზას უნდა დავადგეთ ჩვენ ყველანი, მიმართულების განურჩევლად...

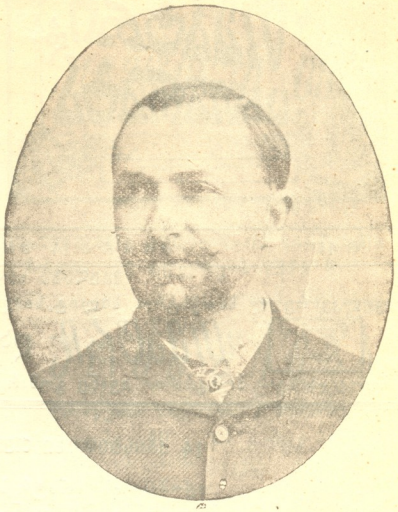

საზოგადო მოღვაწე და ქველმოქმედი

ლევან კ. ზუბალაშვილი

(1852—1914)

»სიქმემან შენმან გამხადოს შენო!« ეს სიტყვები უფრო მეტად ახასიათებს ეროვნულ ჯეშმარიტ მოქალაქეს, მოძმეთა გულშემატკივარსა და კეთილმოქმედს, ვიდრე მრავალ-კაბადონიანი წიგნები

ერთი ასეთი ადამიანთაგანი იყო ლევან კონსტანტინეს ძე ზუბალაშვილი (ძმა ნეტარ ხსენებულ სტეფანესი და აწ მეცხრამეტ ბეტრესი და ივანობისა), რომელიც მოსკოვს გარდაიცვალა 6 ქრისტეშობისთვეს.

ლ. კ. ზუბალაშვილი დაბადა ქ. ობილისში, ბატონობიდანვე ბებასთან—მიხეილ თუმანიშვილთან ოზრდებოდა ქუთაისში და ბერეულდაწყებითი სწავლა იქვე მიიღო, შემდეგ მოსკოვს გადასახლდა, დეოდშვილიანდა, მერე დაქორწინდა, ბოლოს ერთადერთი შვილიც გარდაეცვალა, მაგრამ გული არ გაიტეხა, და თვისი გული-გონება, ძმათა მსგავსად ქველმოქმედებისკენ მიჭვრეტა.

ქველმოქმედ ძმათა ზუბალაშვილთა სამადლო საქმენი ქართველთა გარდა უცხოელნიც კარგად უწყიან. რადგან ამ კეთილ ადამიანთ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

უხვი ჯიბე ვიწრო ერთგული თვალსაზრისით არ სეფმძღვანელობდა და ყველას ერთნაირად ეხვრეოდა...

სკოლაარის ხარჯით ქ. თბილისში ასგეს სახალხო სახლი (მოქმედების 1908 წლიდან), ოთვალი მოწყობილება სამეთხვეფოთი, სადაც მრავალს ენაზე ამერთვეს ინფორმაციანი წარმოდგენები, კონცერტები, დეკლამაციები და სხ. მრ. გონიგრული გასართობნი; დაუფუძნეს სამეფდო სახლი და ბავშვთა სასავალმოთო ყველა ეროვნებისათვის.. მათი უხვი შემოწირულება ახლაც ახსოვს წ. კ. ს, რომელსაც, გრდ. ეკვე შეწირულისა, ოთვალ-წლიურად ექვსასი თუმანი (6,000 მ.) ეძლეოა ლირის მოწ-ფეთათვის სასტიპენდიოდ...

ეოვალიეე ამის გამო არ დაივიწყეების ჩვენი ქვეყანა ძმათა ზუბალაშვილთა და მარად ყამს მადლობით მოიხსენიებს. ამავე კეთილ საქმეთათვის თბილისის საქალაქო თვითმართველობამ განსვენებული დეკანი და ძმანი მისნი თბილისის საპატიო მოქალაქეებად აირჩია...

ი, მოკლედ ასეთია ნათელი სახე ძმათა ზუბალაშვილთა, სადა კერძოდ აწ კარგადცვალილი დეკანის სახელგანდა მოდგაწეობა და ქველმოქმედება იმათია სასახელო, რომ მისი მახლობელი მონაწილეობით აშენდა საბავშვო სავალმოთო, მანვე ერშენ თბილისის თვით. მართველობას შესწირა სახ სახ. კვერდზე მდებარე თავისი შენობა სახ. სახლის გასათობად, წელს ომის საჭიროებისათვის ნახევარი მილიონი დადასდო და, კარგა ამისა, მოსკოვში თვისი სახლი დაჭრილ მეომართათვის დაზარეთის მოსაწყობად დაუთმო: რამდენიმე ხნის წინად თბილისის ქალოველ კათოლიკეთა ეკლესია გაანთავისუფლა სამეფთა დაგისაგან და სომეხ-კათოლიკეთა სკეთარი ეკლესიის ასაგებად 30,000 მან. გადასცა და მრ. სხვა. წელს, თეატრის დაწვის შემდეგ, დაბეჯითებით კვერცელდა ამბ, რომ განსვენებული ეხვი შემოწირულებას უმზადებს თვის სამშობლოს თეატრის ასაგებლო, მაგრამ ულმობელმა სიკვდილმა ადარ აცალა: იგი გარდიცვალა დაბადებიდან 62 წ.

მეტად სავალალო სიკვდილი მისი, რომელიც ეველას გულში სიკვარულის ცეცხლს ადვივებდა, ბნელში მეოთი სინათლისკენ მიიწვევდა, ტვირთმძიმეთ და სამეარო სულიერ-ხარკიელ საზრდოს უჩენდა...

ასეთი ადამიანები ჩვენს დახავსებულ დროზე მაღლა სდგანან და, ვითარცა მაშვალის მოქალაქენი, მარადის უკეთესი ცხოვრების მოცალეებად და ჩებიან!..

და იოსმცა სავუნოდ ხსენება შენი, ძვარ თასა ლეკან!.. „და სქმენ შენან გაცხონოს შენ“. ი—ი

პი არა ჰგავს ჩემს სამშობლოს..

კი არა ჰგავს ჩემს სამშობლოს,
სადაც მარად ბრყინავს მთვარე,
სადაც მარად ზურმუხტ გულით,
თავს იწონებს არე-მარე...
სადაც მთები მწვანე ხავერდს
აშურებენ ნაკადულებს;
სადაც ტბები ყვავილებით
იქარგავენ ვერცხლის გულებს.
სადაც ხეივით განთიადზე
ტყე მკერდს იკრავს ოქროს ღილით,
სადაც ფრინველთ კრიმანჭული
აჯადოებს არეს დილით...

* * *

აქ სიცოცხლე—სიკვდილია,
აქ ცა არის ბნელი, შავი
აქ გოლგოთის სამეფოა
სისხლის კალო გულსაკლავი..
აქ სპეტაკ თოვლს შეუსუდრავს
ყინულების მსხვერპლი არე,
აქ მონობის უღელს ზიდავს
თვალუწვდენი მძლავრი მხარე...
აქ ბუნების ცივ სამარეს
თავს დასტირის მწარედ ქარი,
აქ სიცოცხლეს ასაზრდოებს
მხოლოდ შავი გლოვის ზარი...

* * *

არა, არ ჰგავს ჩემს სამშობლოს,
სადაც მარად ბრწყინავს მთვარე:
სადაც მარად ზურმუხტ ველით
თავს იწონებს არე-მარე...
სადაც მთები მწვანე ხავერდს
აშურებენ ნაკადულებს
სადაც ტბები ყვავილებით
იქარგავენ ვერცხლის გულებს...

კიკნა-ფშაველა

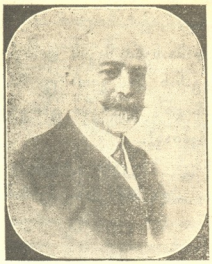

გიორგი დურ. ყურული

რომელმაც ხელმწიფეს მოახსენა ქვემორე სიტყვა

სიტყვა ხელმწიფის წინაშე

გ. დ. ყურულის მიერ

ქართ. კულტურულ დაწესებულებათა მ ხ რ ი თ*)

დიდებულო ხელმწიფევ!

უსაზღვროდ ბედნიერია მართლმადიდებელი საქართველო, რომ ჭეშმარიტ თვის სამშობლოს მთათა შორის რუსეთის მეწა-წულის მბერობელ წინამძღოლს, სრულიად რუსეთის დიდებულს იმპერატორსა, რომელსაც ეგერ მეორე საუკუნეა ქართველთა მეწა-წული თავის ბუნებრივ ქართველ მეფედ აღიარებს.

წარსულისებულნი შენის მოწყალენებრთვით, წარმოგსდეგით შენის სიმრთო სახის წინაშე ჩვენ, წუნარნი მუშანი საქართველოს კულტურულ, საზოგადო და წოდებრივ ორგანიზაციათა, რომელნიც შეძლებისა და გვარად ვკმაყოფილებთ ჩვენის ქვეშნის საერთო საჭიროებათაც, ბ'ლნიერდებით დაგარწმუნოთ, ხელმწიფეო, რომ ბირითა ჩვენითა დადებებს მთელი საქართველო, რომელმაც თანახმად მოწოდებისა შენისა ათი ათასობით გაგზავნა საუკეთესო ძენი თვისნი დასაცავად ჩვენის დიდებულის მამულისა

დღეგანდელი დღე საუკუნო მოსაგონებად დარჩება საქართველოს მეცხოვრებთა გულში, ვინაიდგან შენ მოისურვე ნახვა ჩვენი ერთ მძიმე ჟამსა, რომელსაც ჩვენ ყველანი განმსჭვალულნი ვართ ერთითა თქვენითა რუსეთის და შენის სამსახურისათვის, მორჭმულო წინამძღოლო.

უწყოდე ხელმწიფეო, რომ ბრძოლებში, გამოწრთობილი მახვილი, რომელიც შენის მოწოდებით ქარქაშიდან ამოიწოდა საქართველომ და, რომელიც წელზე შემოირტყა ნაცვალად გუთნისა — შრომისა ამ მშვიდ ადრეულისა — ჩვენს ქარქაშში შენის ბრძანებით მიშინ, რომელსაც სრულიად განხორციელდება ადთქმითი სურვილი შენნი და მხოლოდ მაშინ დაგუბრუნდებით ჩვენს მშვიდობიან ყოფა-მინდვრებს და ამაოს მთა-გორებსა, აქ რუსეთის დარაჯებად რომ დგანან.

და გაგიმეორებ, ხელმწიფეო, რომ საქართველო არ ადმსდგარა უფრო მეტის ადფრთოვნებით და გამარჯვების სრულის იმედით, როგორც დღესა.

მთელი ქვეყნიერება მოადმობიერა და მოაჯადოვა რუსეთის გვირგვინოსანს ბატონ-ბატრონის დიდებულმა დაყოფამ, საახლოვანი მხედრობა თვისი ბატარა ერთა დასაცავად რომ გაგზავნა.

დღეს ცხოვლად გვეუბნებიან ბრწყინვალე კაბადონნი ჩვენის მრავალტანჯულ საქართველოს ისტორიანი, როგორც მთელი ერი თვისს მეფეებთან ერთად, მათის წინამძღოლობით, მიდიოდა მტერზე წმიდა ეკლესიისა, თვისი ხალხისნობისა, სამშობლო მიწა-წყალისა და მშობლიურ ენის დასაცავად.

ამ ქართულ სიწმიდეთა დაცვა დღეს, ხელმწიფეო, შენს მეფურს ხელშია და ჩვენც მშვიდთ მივდივართ, სალაც შენ მიგვიწოდებ მთელის რუსეთის სახელმწიფოს დიდებისთვის

ასრულებს რა თვის წმიდა მოვალეობას რუსეთისათვის, მეფის მოყვრულს საქართველოს სწამს, რომ არავითარიმე ძალა არ ალაუძს უკუაგდოს მისგან სიყვარული და მოწყალებანი მეფისანი და ჩვენ ვუწეთ, რომ ჭრილობანი, წმიდა ჭრილობანი საქართველოს მეომრებისა, რომელნიც რუსეთის 'ბრძოლებთან მხარდამხარ იბრძვიან მტერთან, ხელს შეუწყობენ ქართველის ერის მჭიდრო და განუყოფელად გაერთიანებას თვის მეფესთან და მთელ რუსეთთან.

ახლა არა ჟამი გამარჯვებისა და ჩვენ, ხელმწიფეო, გესასოებთ, რომ შენ ხელახლად გვანახავ ჩვენ მშვიდობიან ბირობებში, როგორც ქართველი თვის სახლში დგრის ოფლსა და ადიდებს რუსეთს, ადიდებს თვის ხელმწიფეს,

*) რუსულიდან ახალად თარგმნილი სოფ. მგალობლიშვილის მიერ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ერთად-ერთს მოსარჩლესა, მფარველსა და დამცველსა მის წმიდა-წმიდათა: ქართულ ენდელიისა, ხალხისნობისა, სამშობლო მიწა-წყალისა და მშობიერ ენისა.

ღმერთ, უფალმა მიანიჭოს გამარჯვება მხვიდლსა შენსა, რომელიც ადმოიდე მართალ სამეფოთვის, მარჯვმომ მშვენობელო წინამძღოლო ჩვენო.

და ადიფროსცა ეოვლისა მშვენობელმან სიტოცხლე შენი მრავალჟამიერ რუსეთის ეველა ხალხთა სიბედნიერად.

არწივის გარტყეები

... მხესთან ახლო უყვარდა ნავარდი, მისი პირველი სხივებით ტკბობა, სუფთა ჰაერით სუნთქვა...

დედამიწას მაღლით დაჰყურებდა, თითქო მიწას მიკრულ მომაკვდავთა ცხოვრება ეუკადრისებაო, და თავისი ბუდეც მაღალ კლდის ნაპრალში ჰქონდა მიდგმული...

მწყემსმან ერთმან შენიშნა იგი, როდესაც დედა არწივს თვისი ბარტყებისათვის საზრდო მიჰქონდა . შენიშნა მუხანათმა ადამიანმა და მოისურვა დიდებულ ფრინველის ხელში ჩაგდება...

აცნობა ამხანაგებს და ბუდისკენ გაიწვია..

— ადვილი ხომ არა გგონია დედას,— ისიც არწივს, ფრინველთა მეფეს,— ბარტყები წაართო?!.

უთხრა ერთმა.

— ვითომ და რა იქნება?!

— ისა, რომ თავცოცხალი არ დაგანებებთ...

თავხედებმა ყური არ უგდეს, ფეხთ წრიაპები აიკრეს და კლდის ნაპრალისკენ გასწიეს...

არწივმა რო შენიშნა მტერი, ისე საზარლად დაჰქროლა, რომ მწყემს-დამცემთა აებურძგნათ...

შიშმა შეიპყრო.

დედა არწივი არ ეშვებოდა. შეშინებულთ გამოსჭრეს გრძელი სარები არწივის მოსაგერებლად და ბუდისაკენ აბობღდნენ...

გააფთრებული არწივი, დედა ბარტყებისა, გაშმაგებით თავს დასტრიალებდა..

მწყემს-დამცემთ ბუდეში ორი ახლად დაბუმბლული ბარტყი დაჰხვდათ..

წაატანეს ხელი თუ არა, დედა-არწივმ მძლავრად დაჰქროლა, ერთს დაფრინდა, სახე დაბდღვნა და ცალი თვალიც ამოაგდებინა ..

დაკოდილმა შეჰწივლა და ბარტყებს ხელი უშვა. არწივი მოიგერიეს, ახლა მეორე წაეტანა ბარტყებს: ცალი ხელით დედას იგერიებდა, მეორეთი კი ორივე ბარტყი გუდაში ჩაუყახა და.. თავქვე დაეშვნენ...

დედაც აედევნა ფრენით...

— დედაც დავიჭიროთ, დედაც, ქრიჰტიანებო, შვილებს ნუ დავაშორებთ, თორემ მაგი ცოდვით ვერ მოვისვენებთ...

წამოიძახა ერთმა.

ბარტყები განგებ დასვეს ბუჩქის ძირას, შორი ახლო ჩაუსაფრდენ მახით და დედა— არწივიც ბადეში მოიმწყვდიეს ..

არწივი ბარტყებიანად ბინაზე მიიყვანეს...

თვალებით ცეცხლს აკვესებდა ტყვე-დედა, ყველას მდუღარა-ზიზღით ულახვრავდა გულს...

ჩასვეს გალიაში...

და პყრობილიც-კი ისევე მეფე იყო, ამაყი, შეუდრეკელი...

დააძრეს ფრთები, დაამტვრიეს კვანჯები და.. თუმცა მაღლა ფრენა ველარ მოეხერხებინა, მაინც არ ემორჩილებოდა და ბოლოს ჯავრით მოკვდა..

ოჰ, რა ტანჯული და, იმავე დროს, რა ლამაზი, რა დიდებული იყო სიკვდილი მისი!..

* *
*

გავიდა დრო...

ბარტყებს ადრევე შეჰკვეცეს ფრთები, დააძრეს კვანჯები... მათი თვალთა გამოხედვა, ზიზღი, რისხვა ისეთი თავზარ დამცემი ალარ იყო, როგორც მათი დიდებულ დედისა...

მოთვინიერდნენ ..

ამათი ბარე ოთხი თაობა აღზარდეს, ყველას თანდათან ფრთებს აძრობდენ, კვანჯებს ამტვრევდენ, ნისკარტებს უკოდავდენ...

* *
*

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დიდი ხანია, რაც ეს ამბავი მოჰხ ა.

სიჭაბუკე გაჰქრა... ახლა უკვე ჭაღარა მმოსავს ..

შემთხვევით შევიარე ბინაზე და ვნახე არწივის შთამომავლობა: მაგრამ ველარ ვიცან რა ჯურის ფრინველები იყვნენ: არც ბატები, არც სვავები, არც ყვავები ..

— რა ფრინველია, ძმობილო? ვკითხე სარქალს.

— არწივები, ბატონო! .

— თუ... ინდოურები?! სწორედ ინდოურები არიან...

— დიაღ, ძალიან, მოშინაურდნენ, არწივებს აღარა ჰგვანან, ველარც ჰფრენენ... ლამის მ.რტიამ დაჯაბნოს და ყვანჩალა ხომ სუ არაფრად აგდებს...

— ნუ თუ თვის წინაპ.რთ ველარ დაემსგავსებიან?

— ვინ იცის!.. იქნება... თუ გავაზატეთ, ფრთები აღარ ვაკვეკეთ, ფრენას შევაჩვიეთ .. ნისკ.რტებიც შევარჩინეთ...იქნება!

...და შემხიზლდა ვერაგი ადამიანი, მონობის მომგონი და ბორკილთ გამომჭედი! .

რად, რად დაიტ.ირეს არწივის ბარტყთა წინაპარი, რად დააძრეს ფრთები, რად დაჭკოდეს?!.

არწივი მიწას მ.ეკრა, ველარ ჰფრენს უსაზღვრო ცაში, ღრუბელთ ზევით, მზისკენ .

და, გულდათუთქულმა, თვალი ავარიდე არწივის ბარტყებს: ახლა მძაგს მეზიზღება, აღარ მინდა შევხედო დიდებულ ფრინველის მონად ქმნილ შთამომავლობას, დამონებულ თაობას!..

იოსებ იმედაშვილი

ცრემლების კრიალოსანი

(დამტვრეული პოემები)

(გაგრძელება. იხ. თ. და ც“ № 40)

10 ნოემბერი

ოლიკო! მომიახლოვდი, კუდრაჭავ! აგერ იმ ტყეს ხომ ჰხედავ, უტეხ და ნისლოვან ტყეს; ჰო-და ვინ რა იცის, რომ ის საოცნებო და კეთილი ტყე ხშირად ყაჩაღებს და გამცემებს იფარავს ხოლმე?. ჩემო ცუღლუტო! ეგ წამწამებიც ხომ ტყესა ჰგავს, უტეხ და ნისლოვან ტყეს, და მაგ შენს თვალებს — ყაჩაღ და ჯაშუშ თვალებს — ვინ რა იცის, რომ შენი წამწამებიც იფარავენ ხოლმე?

13 ნოემბერი

თიკო! ამას წინად ერთი წერილი მივწერე „იმას“, სადაც, სხვათა შორის, გაკვრით ვეხებოდი „მის“ უცნაურ საქციელს ჩემდამი. საზოგადოთ უნდა გითხრათ, მე ჩვეულებად არა მაქვს, როცა ვისმეს წერილსა ვწერ, იმანაც უსათუოდ სამაგიერო გადამიხადოს. ნუ თუ საკმარისი არ არის, რომ ჩემს წრფელ ნაფიქრ-ნაგრძნობს წრფელად ვუზიარებ ჩემს ნაცნობ-მეგობრებს! მე იმითაც კმაყოფილი ვარ, რომ ვწერ იმას, რასაც ვგრძნობ. და სწორედ ამით აიხსნება, რომ იმ ჩემს საცნაურ წერილზე უცნაური პასუხი მივიღე, როძლის ზოგიერთა სიტყვას ხაზი გაუსვი, (სულ წვრილი ხაზი) და ისევ უკან დაუბრუნე პატრონს, ასლი კი აქ ჰომყავს! ყური დაუგდე: „თუმცა თქვენ პასუხს არა მთხოვთ, მაგრამ რამდენიმე სიტყვით მაინც გიპასუხებთ: გმადლობთ, დიდათ გმადლობთ, რატომ კარგად არ მოიფიქრეთ, იქნება შეიძლებოდა კიდევ რაიმე ისეთი წინადადება ჩაგერთოთ თქვენს წერილში, რომ უფრო მეტი შეურაცხყობა მოგეყენებინათ. შეგიძლიანთ ესეც არ მაკმაროთ, ტყუილს ტყუილი დაუმატოთ, იფიქროთ და ალაპარაკოთ ჩემს შესახებ, რაცა გსურთ... მე ყველაფრის ღირსი ვარ! რასაკვირველია მე ვარ ყველაფერში დამნაშავე. ამას კი გეტყვით, რომ თქვენ იცრუეთ ჩემს წინაშე. თქვენ არავითარი გრძნობა არა გქონდათ ჩემდამი, თორემ ამისთანა სიცრუეს და უსინდისობას არ დამწამებდით. მე ყოველთვის ეჭვი მქონდა, არა მჯეროდა, თქვენი წრფელი გრძნობა და მართლაც, რომ ეს ყველაფერი მოგონილი იყო თქვენ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიერ. რატომ არ გაწითლდით, როდესაც დასწერეთ ეს სიტყვა: „ჩამითრიეო“! სირცხვილი! სირცხვილი! ჩემს შესახებ რა სთქვა! კარგ მთქმელს კარგი გამგონი უნდა. რაც შეეხება წერილებს, შეგიძლიათ ჩემს შემდეგ ჩემს მემკვიდრეებს გამოეკითხოთ.“ როგორ მოგწონს ჰა, ხომ ხელოვნური პასუხია? ის იმ წუთსაც კი უარ ჰყოფს, როცა ჩვენ ერთმანეთი გვიყვარდა, და განა ამის შემდეგ ღირს იმასთან უბრალო მეგობრობაც კი?! და ის წუთი ხომ ორივესთვის უნდა ძვირფას მოგონებად დარჩეს? „იმას“ ჰგონია ჩვენს წარსულს გავახმიანებ, ნუ შიშობს. ისე დავდუმდები, ვით საფლავის მარმარილო. ან და რა, ეესახელება თუ!.. „იმან“ ჩემს თავლში დაჰკარგა ნდობა და დამცირდა სხვა ფეხ-მსუბუქა დედაკაცებივით, „იმან“ ჩემს თვალში გაიტეხა სახელი, თორემ ისე კი—„ის“ ხალხის თვალში იგივეა, რაც იყო: ლამაზი, კეკლუცი, ყარყარა, ტანაცაქვეტი, მადიანი, ენებით ალესილი და კეთილი აღმზრდელი... მიკვირს, რათ მოუნდა თავის თავის წმიდანათ გასაღება? ჩვენ შეეცდით, დანაშაული ორივეს მიგვიძღვის და შეცდომის გასასწორებლად ერთადერთი გზა გვაქვს: არც ეგ უნდა გათხოვდეს და მე ხომ არასოდეს არ დავიწერ ჯვარს? და რაც შეეხება წერილებს, ალბად ვერ გიგო—მე ვწერდი: თუ ჩემი წერილების დაწვა მოისურვო, დამავალე და ისევ მე დამიბრუნე მეთქი. . ხომ მოგეხსენებათ ქ ნ ო თიკო! დიდას რაც უნდა ღირსი შვილი ჰყავდეს, მაინც უყვარს თავის „სიყვარულის ნაყოფი“ და მეც ხომ მიყვარს ჩემი წერილები, რომლის შინაარსიც ისე ამომაქვს გულიდან, ვით მეზღვაურს ზღვის ფსკერიდან ფერადი მარგალიტები?.. და რათ, რათ უნდა დაიწვას სიჭაბუკის სასიყვარულო უსტარი? რათ? რათ?

18 ნოემბერი

ანეტ! მე მიყვარს მხოლოდ სამი ჰანგი, რომელიც ყველა მუსიკალურ ჰანგს მირჩევნია, ამ გამასთან ყველა ბაიათი ფას! პირველი: როცა ჩვენ ეტლში ვსხედვართ, № 23 ეტლში, და ცხენების ბაკაბუკს რომ ვჩრდილავთ ჩვენის ამბორით. მე ამას დავარქვი: „ცხოვრების მუსიკა“. მეორე: როცა დახალულ ნუშს აკნატუნებ, — ამას დავარქვი: „სიყვარულის მუსიკა“ და მესამე: პირის ბანის დროს კბილების გამოსავლებლად რომ ჩაიგუბებ პირში წყალს, როცა ააჩუხუხებ და როცა ის წყალი პირში ზამბახებად იშლებ-იხსნება, აი ეს ჩუხჩუხი მიყვარს, რომელსაც დავარქვი: „სიცოცხლის მუსიკა“ დიახ, ანეტ! სამი ჰანგი მიყვარს, ხოლოდ სამი ჰანგი, რომელთანაც სხვა ყველა მუსიკალური ჰანგი ფას!

20 ნოემბერი

კატო! შარშან ზამთარს ერთი ქალი მიყვარდა (მგონი შენც იცნობ). ლამაზი იყო ის დალოცვ ლი! ის მუსიკალურ სასწავლებელში სწავლობდა, მე კი სათავად-აზნაურო გიმნაზიაში. ის ხშირად შებაასებოდა რომელიმე გამოჩენილ მუსიკოსზე და მეც ხშირად ვეკამათებოდი ჩვენებურ მწერლებზე. ვსტკბებოდით ერთმანეთის მასლაათით, და უნდა გენახა, რა მშვენიერი იყო როცა გაჯავრებული აილეწებოდა ჩემთან კამათის დროს. იცი, თუ გინდა ქალი ლამაზად მოგეჩვენოს, ხანდისხან უნდა გაბრაზო ხოლმე და ვსტკბებოდით ერთმანეთის მუსაიფით, მაგრამ ვის ღირსებია საუკუნო ბედნიერება, რომ მე დავიქადო? ოთხ თვეს ვიყავით ასე: იანვარი, თებერვალი, მარტი და აპრილი, შემდეგ კი შშობლებმა საგარაკოდ წაიყვანეს იცი! შორიდან უფრო მიყვარდა და ვოცნებობდი ჩემს შორეულ ახლობელზე. თურმე აგარაკსა და სიყვარულს ერთმანეთში დიდი კავშირი ჰქონიათ. ჰო, ვწერდი წერილებს.. დიაღ, ითქმის ყოველ დღე ვუგზავნიდი მხატვრულ ღია ბარათებს შესაფერ კაზმულ სიტყვაობით. მხოლოდ ერთი რამე მიკვირს: წერილს წავიღებდი და მუსიკალურ სასწავლებელთან რო ფოსტის ყუთია, იქ ჩაუშვებდი ხოლმე და განა სულ ერთ არ იყო?.. მაგრამ არა! გავივლიდი კარგა შორს მანძილს (ხომ იცი, სადაც ვცხოვრობ) და მაინც და მაინც მის სასწავლებელთან აკრულ ფოსტის ყუთში ჩაუშვებდი ხოლმე წერილს... იცი, მის გადამკიდეს ჩემი სიყვარულიც კი მიყვარდა და რა გასაკვირველია, რომ ფოსტის ყუთიც შემყვარებოდა? ხომ?

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

მსახიობქალი მარო მდივანი

ბენეფისის გამო ქუთაისის თეატრში 20 ქრისტ.)

ხუთშეტი წელიწადია, მ. მ-ნა სპეშობდა თეატრს უ-ოგულად ემსახურება, თბილისის, ქუთაისსა თუ სხვა სცენებზე. ამ ხუთშეტ წლის განმავლობაში, „ეჯიერი თამაშით, ორა ეროგზით დაუტკბია სიზოგადოება. ჩვენს სცენაზე იგი ცნობილია ვითარცა ბეჯითი, დიუდადვი, თავგამოდებული შუშაკი და ესეთის შუშაობით უკვე სიტიო სიხელიტ დაამსახურა ჩვენს სიზოგადოებაში. თვის სიბენეფისოდ 20 ქრისტეშობისთვეს სდგამს ვ. შადიკაშვილის ორიგინალურ პიესას „უნიადაგონიაᲘ, რომელიც ჩვენის სიზოგადოებრივ ცხოვრების მწვავე საკითხვებს ეხება. ამ დროს სიზოგადოება თანაგრძნობით შეეგებება სამშობლო სცენის ეროვულ შუშაკს სიდღესასწაულო წარმოდგენას.

მეც მწამს...

მეც მწამს... მეც ვიცი, დრო დაგვიდგება
სამარადჟამო სიხარულისა —
არწივის ფრთებზე განიავდება
სევდა, ვარამი ობოლ გულისა
და ნანგრევებზე აღიმართება
ტაძარი ტურფა სიყვარულისა!..

გ. ლეონიძე

სინათლე

ნაწილი მეორე

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 40.)

სურათი მეექვსე

დეკორაცია მესამე სურათისა, მხოლოდ წისქვილი სრულიად ჩაქცეულა.—ნელ ნელა იკრიბებიან გლეხები. მათ შორის შემოდიან **პირველი, მეორე** და **მესამე გლეხნი**. ხალხი სხვა და სხვა კუთხიდან შემორბის თავზარდაცემული, დაფლეთილი ზოგს პირისახე დასისხლიანებული აქვს, ზოგი დაჭრილია ღრუბლები ირევა. შორს ელვა და ქუხილი.

პირველი გლეხი აქედ, აქედ მეთქი... აქ ვერ მოგვაგნებენ...

მეორე გლეხი (კოჭლობს) ოჰ, რა მოგვივიდა... ზეცა და ჯოჯოხეთი—ორივ ჩვენი წინაღმდეგია... ნეტა რა დავაშავეთ?. (ხალხი შეჯგუფდება)

მესამე გლეხი. იმ თავითვე გეუბნებოდით .. არა გამოვა რა, ვერას გაგხდებით მეთქი... რა, შეგვიძლიან?... ნამდვილი ქაჯები სდარაჯობენ კოშკს .. ტყუილად ვიჟლიტებით, ვიხოცებით... აბა, ახლა მთელ ქვეყანას დაერევიან და სულ გაანადგურებენ...

(ხალხში ხმაურობა, ისმის ხმები: „ცოლშვილს ამოგვიჟლეტავენ, ქვეყანას გაანადგურებენ“)...

მეორე გლ. აქ რაღას მოვრბოდით?.. ისევ ჩვენ ჩვენს ოჯახებში ჩავიკეტებოდით, ცოლშვილს დავიცავდით!..

პირ. გლ. მოიცათ, ადამიანებო!.. არ უნდა მოვიფიქროთ რა გზას დავადგეთ?.. იმდენად გაგვანადგურეს, რომ ველარც ცოლშვილს უშველით და ვერც ვერავის... ქაჯი მცველები კოშკს არ მოშორდებიან... ყველა ოჯახობა ხომ მთებში დავმალეთ და თუ ისედაც გაოხრებულ ჩვენს სახლ-კარს მიწასთან გაასწორებენ, რა ვქნათ... ბრძოლა—ბრძოლაა... მსხვერპლი ყოველთვის იქნება... ხომ გადაწყვეტილია: ან უნდა მთლად დავიხოცნეთ, ანდა ოქროს შანდალი ხელში ჩავიგდოთ...

მეს. გლ. ეგ ხშირად გაგვიგონია.. აი შენი ჭირიმე, ვწყდებით, ვიჟლიტებით და ოდნავაც კი ვერ მიუახლოვდით რკინის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იუზა ზარდალიშვილი სხვა და სხვა როლში

ჰამლეტი

ყობო

კოშკს და კიდეც რომ მიუახლოვდე რითი უნდა დაანგრიო ი კოშკი?..

მეორე გლ. მოთავე, წინამძღოლიც არა გვყავს. . ყველა საქმეს პატრონი უნდა... ვინც გვყავნდა, დაიხოცნენ, სული მაგას შეალიეს.. ჩვენ ერთმანეთში ვერ მოვრიგებულვართ .. ერთი ალთას მეორე ბალთას გაიძახის...

მეს. გლ. ადამიანო, ქაჯებს და ჯოჯოხეთს როგორ უნდა ებრძოლო?. ვერც წინამძღოლი და ვერც ბელადი გიშველის... ალბად ასეა დაწესებული, რომ ჩვენ ქერქში ვეყარნეთ .. ჩვენთვის არ არის ოქროს შანდალი გაჩენილი . (ხალხში ხმები: „რა დროს ეგაა? გვითხარით, როგორ მოვიქცეთ, რა ვქნათ?“)

პირვ. გლ. მართალია ახლა ლაპარაკი გვიანღაა... რაკი საქმეს შევუდექით, ბოლომდის უნდა მივყვეთ... ავირჩიოთ წინამძღოლი და ვცადოთ კიდევ ერთხელ... ან ყველანი გავწყდეთ ან გავიმარჯვოთ. .

(ხალხი ყვირის: „ავირჩიოთ წინამძღოლი, ავირჩიოთ!“

მეს. გლ. მოიცა, ხალხო, მოიცა!.. ვთქვათ აირჩიეთ .. ვთქვათ სასწაული მოახდინა და ჩაიგდო ხელში შანდალი... მერე ისევ ის დღე არ დაგადგებათ?.. ერთი ბატონის მაგიერ მეორე გაგიჩნდებათ .. ძლიერია ოქროს შანდალი, მაგრამ იგი სწამლავს ადამიანს... (შემოდიან მეწისქვილე და არსენა)

პირვ. გლ. (დაინახავს) ხალხო, ეს ვიღაა? . საიდან გაჩნდნენ?.. (ხალხი მიაბრუნდება და ოდნავ გაიწევს წინ)

მეწისქ. შვილო, ხალხის ხმა მესმის... ჩანჩქერის ხმა მეცნობა... ნუ თუ მოვედით უკვე?..

პირვ. გლ. ვინა ხარ, ბიძია, საიდან მოდიხარ?

მეწისქ. უსინათლო ვარ, ვერასა ვხედავ... მითხარი, ძმობილო, რა ალაგასა ვართ? ..

პირვ. გლ. ძველ წისქვილთან.. წითელ მუხიანს რომ ეძახიან, იმ ადგილასა ვართ...

მეწისქ. (მუხლზე დაეცემა) გმადლობ, შენა, უზენაესო!.. მეღირსა სამშობლოში მოსვლა... (ემთხვევა დედამიწას)

(ხალხში ხმაურობა: „ვინ არის?..“ „სადაურია?“)

მეწისქ. (არსენას) შვილო, მიმიყვანე წისქვილის კართან, მინდა შევეხო, ვეამბორო ჩემს ძველს ბუდეს...

მეორე გლეხი (მივარდება) ბიძია! შენ, შენ!.. საიდან?. (ხალხი შემოერტყმება მეწისქვილეს)

პირველი გლ. მკვდრეთით აღსდექი, ბიძია! .. საიდან გაჩნდი?.. ან ეს ჭაბუკი ვინღაა?...

მეწისქ. მიმიყვანეთ ჩემს წისქვილთან, მინდა ვეამბორო...

მეორე გლეხი—ეხ, ბიძია! დაიქცა მთლად შენი ძველი ბუდე, კარები დალპა... აღარ არის.,

მეწისქ. დაიქცა...დალპა? .მე კი ცოცხალი ვარ!.. არაუშავს-რა... ძველი ლპება, ნიადაგს ანოყიერებს, ამზადებს ნორჩი ახალი ყლორტებისათვის... დეე დაინგრას, საძირკვლად დაედოს ახალს შენობას . ოხ, შვილო, ახლა კი შევისვენოთ.. დიდი გზა გამოვიარეთ. . (დაჯდება. ხალხიც გარშემო შემოუსხდება)

პირვ. გლ. დიდი ხნის მკვდარი გვეგონე, ბიძია. , გვიამბე შენი თავგადასავალი ..

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეორე გლ. ის კი გვახსოვს, რომ მტარვალთა ხელში ჩავარდი და იმას ვერ მოვიფიქრებდი, რომ მათ გადაურჩებოდი!..

მეს. გლ. ამდენს ხანს სად იყავ ბიძი, საიდან მოდიხარ?.

მეწისქ. ძმანო! მე უბედურს მეღირსა ბედნიერება.. ვიყავ სინათლის ქვეყანაში, იქიდან მოვდივარ... (ხალხი აიშლება. მღელვარება. ხმები: „რაო?.. სინათლის ქვეყანა?.. რას ამბობს?...")

მესამე გლ. ბიძია, მაგას ნუ. გული ისედაც დაკოდილი გვაქვს,. ზღაპრები აღარ გვჯერა.., დიდი ხანია გვესმის: „სინათლის ქვეყანა!" მაგრამ იქიდან შველა არ გვინახავს ... გაგვიცრუვდა იმედები...

მეორე გლ. ოცნებაში ნუ ჩაგვაგდებ... იმედებით ნუ გვატყუებ... თუ კი ოქროს შანდალს ხელთ ვერ ვიგდებთ, ვერც სინათლის ქვეყანა და ვერც ვერაფერი გვიშველის ...

მეწისქ. (არსენას) უთხარი, შვილო, დააჯერე!.. დაარწმუნე, რომ იქიდან მოვდივართ... უთხარი, რომ შველა მოგვაქვს... უთხარი, რომ გამარჯვების სიომ დაჰქროლა არე-მარეს... აღადგინე სულით დაცემულნი... შთაბერე სული მხნეობისა, სული გამარჯვებისა..., სურვილი ბრძოლისა!...

არსენა. ნუ თუ არ გჯერათ სინათლის ქვეყნის ძალა?.. ნუ თუ იმდენად დამარცხდით, რომ აღარაფრის იმედი გაქვთ... ძლიერია სინათლე, იგი დაამხობს სიბნელეს... სიბოროტეს..

მეს გლ. გვსმენია ეგეები... აკი მთელი ჩვენი სიცოცხლე მაგისთვის ვიბრძოდით... მაგრამ ვერას გავხდით... სულ სინათლის იმედებით ვიყავით... მაგრამ მაინც ვერა გვეშველა რა....

მეორე გლ. შენ ჯერ ახალგაზდა ხარ.. ულვაში არ მოგვსლია და ჩვენ კი მთელი სიცოცხლე მაგისთვის ვიბრძვით..

პირვ. გლ. არას შეუშინდებით... ახლაც მზადა ვართ შევაკლათ თავი.. ასეთ სიცოცხლეს სიკვდილი ბევრით სჯობია..

მეწ სქვ. აგრე, აგრე.. მაშ რაღას დგეხართ?... რათ ჰკარგავთ დროს?.. წავიდეთ!.. მე უსინათლო გამოგყვებით... მეც მინდა სული შევაღიო და ვეზიარო წმინდა საქმეს... (ადგება)

მეს. გლ. ბიძია, უსინათლო ხარ, ვერა გვხედამ, თორემ ნახამდი რა მდგომარეობაშიც ვართ. ეხლაც ბრძოლის ველიდან გამოვიქეცით.. ათასობით დაიხოცა ჩვენი ხალხი... ჩვენ გადავრჩით, მაგრამ ვაი ამ გადარჩენას...

მეორე გლ. ეს პირველი არ არის.. ბევრჯელ მიგვიტანია იერიში, მაგრამ მუდამ დავმარცხებულვართ.. ან რას გავხდებით?.. ქაჯებსა და ჯოჯოხეთს ვერ შეებრძოლები..

პირვ. გლ. ეს სირცხვილი ჩვენთვის.. ნუ თუ მართლა ისე დავეცით სულით, რომ სახელოვანი სიკვდილი კი არ ძალგვიძს?!. არა, არა... ან გამარჯვება ან სიკვდილი... დეე, სულ ამოგვჟლიტონ.. ისევ ეს ემჯობინება ჩვენს ახლანდელ სიცოცხლეს!.

(ხმები ხალხში: „მზადა ვართ!.. დავიხოცნეთ ან გავიმარჯოთ!")

მეწისქ. აგრე, აგრე!. ნუ გაიტეხთ გულს.. რწმენა, რწმენაა საჭირო... თუ რწმენა არ არის, ვერას გახდები... სინათლის ქვეყანა და მისი ძალა შეგეწევათ, ვერ გაუძლებს მას ვერც ჯოჯოხეთი და ვერც ქაჯი..

მეორე გლ. უფრო მეტნი ვიყავით, რწმენაც დიდი გვქონდა, მაგრამ ვერას გავხდით... ადამიანო, გეუბნები პირველი არ არის.. უწინ წინამძღოლები მაინც გვყავნდნენ... ახლა ვინ არის?..

არსენა. ნუ თუ თქვენში ვერვინ გამოდგება წინამძღოლად?.. თუ კი ერთსულოვანად, ძმურად შეერთდებით, წინამძღოლიც ადვილად აღმოჩნდება!..

მეს. გლ. ერთსულოვანად?.. საქმეც მანდ არის და!.. წინამძღოლებიც გვყავნდნენ, მაგრამ ვერ იქმნა ერთს გზას ვერ დავადექით.. თითქოს შევთანხმდებოდით, ყველა მოწადინებული იყო, ყველა მზად იყო თავი დაედო დავაწყობდით რაზმებს, შევემზადებოდით. მივიდოდით კოშკთან და... სწორედ აქ ავირეოდით ხოლმე, სწორედ აქ დაგვიბნევდა ეშმაკი გონებას.. ერთი იძახდა, მარჯვენა გზით მოუაროთ, მეორე მარცხენა

ომში დაჭრილნი

ეფრ. ნესტ კვიჟინაძე

უნტ.-აფ ნიკ. გურგენიძე

უნტ.-აფ. ივ. ბერიძე

გზისკენ გვითითებდა... მესამე ღამით ქურდულად გვირჩევდა მიპარვას.. ზოგი გაიძახოდა: „ნება, ნება, თანდათანობით უნდა მივადგეთ კოშკსაო“... ყველა გზა ვცადეთ.. მარჯვნივ წავედით - ისე აგვერია გზა და კვალი, ისე დავიბნიეთ, რომ ბოლოს ხელცარიელნი დავბრუნდით... მარცხნივ გავსწიეთ და ისეთ კლდეებსა და უფსკრულებს მივადექით, რომ ბევრმა ჩვენგანმა კისერი მოიტეხა... ვითომ თანდათანობითაც დავიწყეთ მოქმედება, მაგრამ ვიდრე ნახევარი გზა გავიარეთ, ნახევარზე მეტი მებრძოლი დაგვეხოცა... ვერც ღამემ და ქურდულად მიპარვამ გვიშველა: ბნელაში ისე ავირივენით, რომ ძაღლი პატრონს ველარა სცნობდა — ერთმანეთი ამოვჟლიტეთ... აი, ბიძია, ყველა გზა ვცადეთ, ნახევარზე მეტი ხალხი შევსწირეთ და მაინც ვერას გავხდით!.. ალბად ჩვენი ბედი ასეთია — უნდა დავმორჩილდეთ: ჩვენთვის არ არის გაჩენილი ოქროს შანდალი და სინათლე!..

პირვ. გლ. მხდალო!. რას როშავ?.. მაინც უნდა ვიბრძოლოთ.. ან სიკვდილი ან გამარჯვება!..

(ხმები: „ან სიკდილი ან გამარჯვება! ავირჩიოთ წინამძღოლი!“)

მეს. გლ. მე მხდალი არა ვარ... არც სიკვდილისა მეშინიან... გეუბნებით არა გამოვა რა... აირჩიეთ წინამძღოლი? მერე?.. ერთი ბატონის მაგიერ მეორე გაგიჩნდებათ, სინათლეს სიბნელედ გადაგიქცევთ.

მეწისქვ. მართალს ამბობ, ძამიავ!.. უფლება რყვნის პატიოსან ადამიანსაც კი..

(აღაპყრობს მაღლა ხელებს) რკინის კოშკი მხოლოდ მაშინ დაინგრევა, თუ ფოლადის კლიტეს წმიდა უმანკო სისხლი მოხვდება.. მსხვერპლი წმიდა, მსხვერპლი უმანკო... მსხვერპლია საჭირო!.

მეორე გლ. ცოტა მსხვერპლი შევსწირეთ?. წმიდა და უმანკო ჩვენში არავინაა...

პირვ. გლ. (მოუბრუნდება ხალხს) ხალხხნო, დროს ნუღარ ვკარგავთ... ხომ ფიცი დავდეთ: „ან სიკვდილი ან გამარჯვება“ — მაშ ავირჩიოთ წინამძღოლი!..

ხმები: „ავირჩიოთ, ავირჩიოთ!.. ვინ იქნება წინამძღოლი?“

მეწისქვ. (არსენას წინ წააყენებს) აი, თქვენი წინამძღოლი!.. მართალია, იგი ახალგაზდაა, მაგრამ სინათლის ქვეყნიდან მოსული, სინათლის შუქით გაბრწყინებული, იგი გაიკვლევს გზას, იგი მიაღწევს რკინის კოშკს... მას ვერას ავნებს ქაჯთა ისრები, უძლური იქნება ჯოჯოხეთი!..

პირ. გლ. მაშ გაუმარჯოს წინამძღოლს!...

ხალხი: „გაუმარჯოს, გაუმარჯოს!..“

პირვ. გლ. აბა, მაშ ქაბუკო გაგვიძეხ და ჩვენც მოგყვებით... ან სიკვდილი ან გამარჯვება!

ხალხი: „ან სიკვდილი ან გამარჯვება!“

(მღერიან ბრძოლის სიმღერას. მიდიან)

ფ ა რ დ ა

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲓᲘᲥᲪᲘᲐ

სუნთქვა

(გაგრძელება. იხ. თ. და ც.“ № 36

სტეფენი*) აკვირვებდა შვეიცარელ ჩაჩერანებს თავის დაუდალობით მთაზე ასვლის დროს „ჩემი სიადუმლო სულ უბრალოა,—ამბობდა სტეფენი: კარგად ვიცი შესუნთქვა და გამოსუნთქვა“.

გამოჩენილმა მომდერალმა რუბინიმ ხომ ეს ხელოვნება უმაღლეს წერტილამდის გაუნვითარა. ისე სუნთქავდა, რომ საზოგადოებას არ ესმოდა.

როგორ ისწავლა? ასეს ჭენიოსი ტალმა**) გვაცნობებს.

ეს შესანიშნავი მსახიობი ჯერ ისევ სულ ახალგაზრდა იყო, როცა დიტროს ცნობილ ბეესში (ოჯახის მამა) უმოკვრეს როლს თამაშობდა. როცა მიეცა დიდ მონოლოგთან (მოქმედება მე II, სც IV): „1500 ფრანკი შემოსავალი და ჩემი ქალი სოფიო?..“ და სხვა დაიწყო, ჯერ ეს ერთი, მაღალ ტონზე და შემდეგ თან და თან მაღალ ტონზე ადიდა მონოლოგის დაგვარად; ბოლოს ხმა რა ადრ გაუწვდა,—ეფერადი მორთო.

რა გაათავა, სავლოდავი ადამიანი ალქანტული კულისებში დეკორაციას მიებჯინა და... კამეჩიკით ქმინავდა..,

— სულელო, სულელო—უთხრა მოდემ,*) რომელიც იქვე იდგა: ტრაგედიების თამაშობაც რომ უნდა!.. მოდი ხვალ ჩემთან, მე გასწავლი, როგორც უნდა დუდალავად დიდი მონოლოგების კითხვა. .

ტალმა, რასაკვირველია, წავიდა. მაგრამ, არ ვიცი, მასწავლებელი იყო თუ მოუმენელი თუ მოწაფე, იმისგან ვერაფერი ისწავლა.

იმავე დროს ტალმასთან ერთად თამაშობდა მსახიობი ლორიენ, გამხდარ-გამხდარი, სუსტი და ავრედვე სუსტის ხმის ბატონი; ტრაგედიებს სავმოდ კარგად თამაშობდა, საზოგადოებასაც მოსწონდა.

„როგორ ახერხებს,—ფიქრობდა ტალმა: ეგ ბრიყვი, ეგ!.. მაგაზე ათჯერ დოლიერი, ჯანმრთელი ვარ, მაგაზე ტკბილი და მდიდარი ხმა მაქვს, ეგ კი ათჯერ ჩემზე ნაკლებ იდგება!..“ და სთხოვა—შენი სიადუმლო მასწავლეო...

— იმდენად ნიჭიერი ბრძანდებით, იმდენად მოსწონხარ საზოგადოებას, ბატონო ტალმა, თქვენი ვის რადა სწავდა საჭირო?—უპასუხა დორიგენმა.

ტალმა, რასაკვირველია, ასეთმა პასუხმა არ დააკმაყოფილა. „დამცადე, შე ბრიყვო, შენა—გაიფიქრა გულმოსულმა: თუ არ გინდა ნებით მასწავლო, ძალით გასწავლებინებ“...

*) საფრანგეთის გამოჩენილი მსახიობი

**) ტალმა (ფრანსუა-ჟოზეფ),—საფრანგეთის დიდებული მსახიობი. ერთხელ ტალმას მისბაძის გრაფმა ჰკითხა: რამდენი წლისა ხარო? „პასუხის მაგივრად ტალმამ რამდენიმე წიგნი გადმოიღო და აჩვენა, პირველში იწერა: ფრანსუა-ჟოზეფ ტალმა დაიბადა ლონდონში 17 იანვარს 1766 წ., მეორეში: ფ. ჟ. ტალმა დაიბადა თხუთმეტ იანვარს 1760 წელს, მესამეში: ტალმა დაიბადა პარიზში 1762 წ. იანვარში, მეოთხეში: ჟ. ფ. დაიბადა თხუთმეტ იანვარს 1767 წ. ეს რა წვიკითხე, ვუთხარ რომელია ამათში მართალი მეთქი? ტალმამ ღიმილით მიპასუხა: „მეგობარო მსახიობს როგორც ლამაზ ქალს, წლოვანობა არა აქვს მსახიობი იმდენივე წლისაა, რამდენის ის პირი, რომელსაც თამაშობს: ხან ოტელოს წლოვანობა აქვს, და ხან რომეოსიო“. საზოგადოთ მიღებულია, რომ ტალმა დაიბადა პარიზში 1763 წელს თხუთმეტ იანვარს. ტალმა ჯერ კიდევ ექიმად იყო, მერე მხოლოდ ოცდა ხუთი წლისამ დაიწყო თამაშობა. ჯერ საკომიკო როლებს თამაშობდა, მხოლოდ შემდეგ სატრაგიკო როლებს მიჰყო ხელი, რაშიაც ეგრე გაითქვა სახელი. პირველად ტალმამ შემოიღო ნამდვილი საეპოქო ტანისამოსი ეტარებინათ ხოლმე მსახიობთ სცენაზე. ზაგალითად ნერონის როლში, ნერონის ეპოქის ტანისამოსის ჩაცმა პირველად ტალმამ გაბედა. რასაკვირველია, ბევრი ლანძღეს, მაგრამ მან თავისი არ დაიშალა. ტალმა ნაპოლეონ პირველის გულითადი მეგობარი იყო. იმ ხანებში, მინამ ნაპოლეონი იმპერატორად გახდებოდა. ნაპოლეონი ჯერ ისევ ოფიცრად იყო ტალმას რო უთხრა; „დამაცადე ცოტა ხანს და იმპერატორების წინ გათამაშეფო. მეფეთ პარტერი დაგიდებს ყურს.“ ტალმას სიცილად არ ეყო. ნაპოლეონი იმპერატორად რო გახდა, პირობა შეასრულა: ტალმამ ითამაშა მეფეთა პარტერის წინ ნერონის როლი 1808 წელს. ტალმა გარდაიცვალა 1820 წ. ტალმაზე იმდენი წიგნია დაწერილი, რომ მხოლოდ მათ სათაურების კითხვას კაცი ბარე ორ საათს მოუნდება.

***) საფრანგეთის ცნობილი მსახიობი და შესანიშნავი რეჟისორი.

ერთს სიდამოს, როცა დორიგოლი „ჭეენში“ ნისლაშტის როლს თამაშობდა, წარმოდგენის დაწყებამდე ტალმა სუფლიორის სამალულში შეძვრა, რათა იქიდან ეცქერა და მოესმინა ისე, რა არ შეემჩნევნა...

შემოვიდა სცენაზე დორიგოლიც. ტალმამ ეურები აცქვიტა. დიდის გატაცებით აღეგებდა თავადეურს დორიგოლის თვითეულ მახვერა-მოხვრას, ხმის ინტონაციას, და აღტაცებული ჩაბაძავდა ეოველისფერს. სწერდა თვის უბის წიგნში. ცნობილ „უშველებელ მოხდოგის შემდეგ (მოქმ. I, სც. III) ტალმა აღელვებული გამოვარდა სუფლიორის სამალულიდან, კულისებში მსიარულად დაიწყო სირბილი, და როგორც ოდესღაც არქიმედი, კაიძახოდა: „ევრეკა, ევრეკა“!..

რა იფიქრა, რა შეინიშნა: ის იფიქრა და ის შენიშნა, რომ დორიგოლის მთელი ნიჭი გამოიხატებოდა მხოლოდ იმაში, რომ კარგად იცოდა შესასუნთქვა და გამოსუნთქვა.

ეი რას ამბობს თვით ტალმა თავის მემუარებში: „ჩვენს ხელმეორედ ჯერ კიდევ მაშინ შეესუნთქვადა ხალმე, სანამ ბირველად შესუნთქული ჩვენი გამოელეოდა და რომ სასოგადოებისთვის არ შეემჩნევინებინა, როგორ შეესუნთქვადა, ამასთანავე არ დაეკარგნა ფრაზის აზრი, ხელმეორედ შეესუნთქვადა ხალმე იმ ასოების წინ, რომელთა გამოსათქმელადაც ბირის გადებაა საჭირო, იმდენათ, რომ თავისუფალ შესუნთქვა შესაძლებელი ეოფილიეო“... ამისთანა ასოები არის მაგალითად: ა ო.

რასაკვირველია ამ ასოების წინ შესუნთქვა შეიძლება მხოლოდ მაშინ, თუ სიტყვა ამისთანა ასოთი იწყება ან თავდება; ამ უკანასკნელ შემთხვევაში ასოს შემდეგ უნდა შეესუნთქოთ. მაგალითად:

მხეო, ამოდი, ამოდი,
ნუ ეფარები გორასა:
სიცივეს კაცი მოუკლავს.
საწყალი აგერ გორავსა.

(ხალხური)

აქ შეგვიძლიან შეესუნთქოთ გორასა შემდეგ.

კარგა ამბავ, შეიძლება და უნდა შეესუნთქოთ (რადა თქმა უნდა ისე, რომ სასოგადოებამ არ შეგვატყოს) მაშინ, როცა აზრი ამის ნებას გვაძლევს, ე. ი. როცა აზრის გაგებას შესუნთქვით არაფერი დაუშავდება ეი, აქ „მაგალითად გორასა შემდეგ რა შეესუნთქვი, აზრს არაფერი დაუშავდ.

ავიღოთ ისევ ის მაგალითი, რომელიც ზემოთ გვქონდა მოყვანილი.

მის დროს იყო ყეინობა,
მეფე ყეინს ჰმორჩილებდა,
მაგრამ თავის ქვეყნის საქმეს
თვის ნებაზე განაგებდა.

მინამ ამათ წაგიკითხავდეთ, კარგად შეესუნთქოთ ჩვენი. შემდეგ დავიწყოთ: მის დროს იყო ყეინობა (ტოტალი შეესუნთქოთ) მეფე (ძალიან, ძალიან ტოტალი შეესუნთქოთ) ყეინს ჰმორჩილებდა (კიდევ ტოტალი შეესუნთქოთ) მაგრამ (კიდევ ტოტალი შეესუნთქოთ, შემდეგ შეესუნთქებდიენ, ერთისა ხმით:) თავის ქვეყნის საქმეს თვის ნებაზე განაგებდა. (კარგა შეესუნთქეთ და თუ გნებავთ განაგრძეთ).

გიორგი ჯაბადარი

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

პროგ. პ. ფოცხვერაშვილის კონცერტი

(7 ქრისტ.)

სასუდიერო და საერო კონცერტი შესდგა „სარტ. საზ საკონცერტო დარბაზში. მოდოდინის წინააღმდეგ კონცერტს იმოდენა ხალხი მოაწყდა, რომ უზარმაზარ დარბაზში ტევა არ იეო, მიუხედავად იმისა, რომ თვესები ძალიან მაღალი დაენიშნათ.

ეს იმის მომასწავებელია, რომ ქართველი ხალხი ერთგულ მუსიკაში განიცდის ადგილებაის ხანას, რომ ხალხს დაუდგა ის დრო, როდესაც მას ადარ აკმაყოფილებს არც უცხო ჩანგი, არც საკა ხალხის ქმნილება, არამედ მას სურს თავისი სულიერ მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად მოისმინოს ერთგულა ჩანგები, დამუშავებული ახალგაზდა მუსიკალურ ტექნიკის მიხედვით

რამდენად ეს ხალხის სულიერი მოთხოვნილება მართალია, რამდენად ჩვენი კომპოზიტორები თუ ეს და ეს მისდევენ ხალხის სულიერ კვეთებასა და ხელს უწყობენ მის ესთეტიკურის მხ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რის დაკმაყოფილებას, ამის დაგინახავთ ამ პროგრამის კარჩეკილი, რომელიც კომპოზიტორმა ბ. ფოტხვერაშვილმა შესრულდა ადნიშნულ საღამოს.

მაგრამ ვიდრე პროგრამის კარჩეკას შეუდგებოდეთ, საჭირო ადგილად ჩანს, რომ მომეტებული ნაწილი საზოგადოებისა (ეროვნების გინურჩეკელ) ძალიან კონსერვატიულია, ე. ი. თუ მას ეური ან თვალი შეჩვეული აქვს ერთს რომელიმე ფორმაზე, იგი ვერ ურიგდება, ან ძალიან ძნელად ურიგდება ამ ფორმის რაიმე ცვლილებას. თუ საზ კვლევა ადგილია საკ ეროვნულ სიმღერებზე, მას იგივე სიმღერები ჭირმონიზაციით და ორკესტრით ეხმუნება, ვერ ურიგდება და ხან-კი საბუთაბდ ვერა საცნობა თავისად. ესიმის მომასწავებელია, რომ ნაწილი საზოგადოებისა მუსიკალურად დაბალ საფეხურზე სდგას; მაგრამ იგივე საზოგადოება მუსიკალურ ნაწარმოებების დაფასებაში დიდ მონაწილეობას იღებს და ამრის მსგელობას სხვა და სხვა მამრთულებას აძლევს, ხანდის-ხან ძალიან შემცდარს და მაგნებელს.

ამისთანა მოვლენის ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს და ამ მოვლენამ უკვე თავი იჩინა ხსენებულ კონცერტზე, როდესაც კითხვა ეხებოდა კომპოზიტორის ჭირმონიზაციებსა და მის ფუგას.

ახლა თვით კონცერტზე.

ჩვენ პირველად განოფილებაზე (ასსულიერ) ადარ ვიდაბრაკებთ, რადგანაც ამაზე მსჯელობა უკვე გაქონდა წინა კვირის ნომერში ვიტყოთ მხოლოდ, რომ ამ განოფილებამ ყველაზე უფრო მშვენიერად და მწყობრად ჩაიარა.

მეორე განოფილებაში ყველაზე დიდი ეურადღება მიექცა მეოთხე ნომერმა „დიდე“ (სვანური ჭიმნა). ეს სიმღერა უორკესტრად რომ გაგიმეორეთ, განცვიფრდებით რიგორც მისი სიდიადით, ისე მისი მუსიკალური კონსტრუქციით. ორკესტრით ეს სიმღერა მომხიბლავ შეაბეჭდილებას სტოვებს. კომპოზიტორი ისე ნაწილერად და ხელოვნურად აქვს კომპოზიტორს გაკეთებული, რომ თვით „დიდე“ იბრდოლებს და მსმენელის მომეტებულ ეურადღებას კომპოზიტორი იბეჭდავს. ეცხა კვლ ჭკონია, თითქოს ბეეს ორკესტრისთვის ამის დაწერილი და გუნდი კი კომპოზიტორის უმდერის. ეს დიდი უსრია კომპოზიტორის მხრივ, მაგრამ სიმღერის ბაბრდოდგან ცოდა

სრულიად მეტი იეო მოთავსება ბრაგრამაში ბ. კლეზოვსკის-მიერ გადადებულ სიმღერებისა: „ერერა“ და „მერცხალი“, ჯერ ამიტომ, რომ ეს სიმღერები კონცერტების რეპერტუარში თეიქმის 20 წლის განმავლობაში შედის, მეორე კიდეკ იმიტომ, რომ იგინი ვერ სტოგვებენ მსმენელზე ჯერიკან შთაბეჭდილებას, მათ უფრო, რომ „მერცხალი“ ვარიანტი სუსტად უნდა ჩაოფილიყო; ამის ამაზედ უკეთესი ვარიანტები ბერიაშვილისა და ია კარგარეულისა. ესენი რომ ადგილ ბ. ფოტხვერაშვილს და დამეშავებინა ორკესტრზე, უფრო კარგ შთაბეჭდილებას მოახდენდა.

ბრაგრამის სხვა ნომერზე (ფეკას გარდა) ჯერ არის ვიტეკეთ, ვიდრე მათ არ მოგისმენთ წესიერად მომზადებულს. ამ სახით-კი, რაგორც ინინი იეკენ ასრულებულნი 7 ქრისტეშობისთვის, ცუდს შთაბეჭდილებას სტოვებენ, მიუხედავად ამისა, რომ ბირველი განოფილებაც და დანარჩენი ორიც ბ. ფოტხვერაშვილს მეუოვნდა. აქედან ის უნდა დავასკვნათ, რომ კომპოზიტორს ვერ წაგარმეკეთ დოტბარობის და ორგანიზატორობის ნიჭს და თუ მაინც და მაინც ორმა უკანასკნელმა განოფილებამ სუსტად ჩაიარა, ამის მიზეზი უნდა ვეძიოთ ბ. ფოტხვერაშვილის გარედ, მაგრამ აქ ამაზე დაბრალი მეტად მიგვაჩნია.

დანარჩენ მთაბეჭდილებაზე და აგრედვე ფუგაზე, რაგორც ეხლა, მაგრ მძიმე მოსენებელს ხიდზე, შემდეგ ნომერში ვიდაბრაკებთ.

გ. საყვარელიძე

ხაშურის თეატრის გაროვემო

მეორე წელიწადია, ხაშურში ქართული დრამატიული წრე არსებობს, სტენის-მოყვარეებთან ერთად მუშაობს და ამ ხნის განმავლობაში ისეთი ოვალსაჩინო ნაბიჯი არ გადაუდგამს, რაგორიც ახლაა გამეგობამ წელს გადასდგა. ხაშურის მუდმივი ქართული დრამ. წრე დაარსდა 1913 წ. ხაშურის სტენის მოყვარეთა და მაწყინვე-თანამგრძნობ სასოგადოების-მიერ. წრემაც მუშობა დიაწყო: აირჩიეს ცხრა კაცისაგან შემდგარი გამგეობა და პირველად ხანობასზე თეატრა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლური ხელოვნების სიქმეტ მუეაითად სწორმოებდა, „ტნნისმოსეები შეიძინეს, წარმოდგენები სისტემატიურად იდგმებოდა, მაგრამ სიქმე სასურველად ვერ იეო. ახლა გაზეთების არჩევეთ, რომლის თავმჯდომარე ინჟენერი ბ. კონ. იორ. ძნელაძეა, სიქმეს გამოცოცხლებს დეტეო. ხაშურის დრამატ. წრე წარმოადგენდა დღეანდლამდე მოხეტიალე თეატრს, რადგან არც სეეთარი სათეატრო შენობა და არც ნაქირავები სცენა არ გააჩნდა, იძულებულ იეო ეოველ-გვარი დაბრეოლებათ ედეა. ხან აქ და ხან აქ წარმოდგენები; ახლა კი გამგეობამ ნოემბრიდან დაიქირავ ბ. ჯაფარაშვილის სათეატრო შენობა მოედის წლეო. ბ. კ. ძნელაძე ენერგიულად შეუგა სცენისა და თვით დარბაზის გაფაკეთებს, დეკორაციების ხატეგას, ბუტაფორიის შეძენის და არაეოთარ შრომას არ ეზოგავს ჩეენი დრამა თეატრის სეეთილდღეოდ. ზოგიერთნი ჯერ-ჯერობით შორიდან ადმცერად შეჰეურებენ ამ სათეატრო დარბაზს, თითქმის არც კადრეოდენ იქ გამართულ ქართულ წარმოდგენებზე დასწრებას, ვინაიდან მასში უფრო მდაბიო ხალხი იერეს თავს, მაგრამ რადეესაც დარბაზის გაფაკეთება მოთავდება და სცენაზე უფრო შინაარსიანი და მსატვრული პიესები დაიდგმის, ამ ზოგიერთთა გულდეობაც გაჩქრებადა ქართულს, ბრიგანტიადურს სცენაზე დადგმულს ხელოვნურ წარმოდგენებსაც მეტის ეურადღებით მოეეიდებიან.

ვეუსურვოთ ხაშურის ახალს ქართ დრამ. წრის მოედს გამგეობას, ბ. ძნელაძის თავმჯდომარეობით, ნეოფიერი შრომა, ხოდა ხაშურის საზოგადოებას მეტი თანაგრძნობა, რათა ბრიგანტიადურ სცენასაც ეფარეზა ბრწეინვალე დღეები.

ნიკო გურული

ქართული სახიობა

კოპოზიტორ კ. გ ფოცხვერაშვილს სასულიერო და საერო კონცერტი გაიმართა კვირას, 7 ქრისტეშობისთვეს საარტ. საზ. საკონცერტო დარბაზში. ამ კონცერტის გამართვა მძიმე პირობებში მოხდა: გუნდისთვის შესაფერი ადგილი არ იყო, ჰერში გაეკრათ ხავერდეული, რაც შეთანხმებულ ხმიანობას არღვევდა. მიუხედავად ამისა კომპოზიტორმა კიდევ ერთხელ გვიჩვენა თავისი მაღალი სამუსიკო და ორგანიზატორული ნიჭი. მისი ნიწარმოებნი მდიდარია, მრავალფერი და წმიდა ხალხური სულით გაჟღენთილი. დიდძალმა დამსწრე საზოგადოებამ ხანგრძლივის ტაშით დაჯილდოვა ეს ქართველი მუსიკის ფეეგმირი მუშაკი. განსაკუთრებითი ყურადღება მიიქცია სასულიერო განყოფილებამ „დიდება მაღალთა შინა“-მ, „ღმერთი უფალი და წმ. ნინოს ტროპარიმ-მ“, სასოებით შესრულებულმა და მრავალმეტყველმა; საერომ—„ლილე“-მ, „ვახტანგ მეფე“-მ, პროკრამის გარეშე საზოგ. თხოვნით შესრულებულმა „კერპთა დამხობიდან“ (ქურუმთა და ქურუმ-ქალთა საღმრთო როკვა და ჭეკა-ქუხილი). ზოგიერთი ნომერი გაამეორებინეს კიდეც. მისი ახალი რთული მუსიკალური ნაწარმოები „მუმლი მუხასა“ (ფუგა) და „კუჩხა“ ვერ შესრულდა მოლინამბით კონცერტი დასრულდა „გოგონაცხი“ პროკრამის გარეშე). მართლა კაცი ეჯადოსანი უნდა იყოს, რომ ასეთი რთული სიმღერები შეასრულოს ახალგაზრდა მოწაფე ქალ-ვაჟთა გუნდის და ორკესტრის დახმარებით, ეურეპეტიციოდ. როგორც პატივცემულმა მუსიკოსმა გამოაცხადა—სასულიერო მთავრობამ თვის მოწაფეთ კონცერტში მონაწილეობის ნება მისცა, მაგრამ რეპეტიციის საშუალება-კი თითქმის მოუსპო. ჩეენი მდიდარი მუსიკა ახლად მუშავდება ევროპიულის წესით, ყოველი მისი ნაბიჯი ჩეენის მუსიკის წინსვლას მოასწავებს და ამიტომ ფრიად საპირო ამ ასპარეზზე მომუშავეთ ხელი შეეეწყოთ. უნდა ყველამ ვიცოდეთ, რომ სანამ ჩეენის ხალხის სასულიერო და საერო სამუსიკო შემონაქმედი ევროპიული წესით არ დამუშავდება, ვიდრე მასალა არ მოგროვდება, ძნელია რაიმე რთული სამუსიკო ნაწარმოების შექმნა. ამ მხრით დიდათ საქებარია კომ. კ. ფოცხვერაშვილი, ეს თავისებური თვითშემოქმედი ხელოვანი, რომ დაუღალავად მუშაობს: მის ღვაწლს აღბად მომავალი და მუსიკის საუკეთესო მცოდნენი დაფასებენ ღირსეულად. მრავლად დამსწრე საზოგადოების შორის სასულიერო წოდების წევრნიც იყვნენ, მაგრამ ძლიერ ნაკლებ: ნუ თუ ქართველი სასულიერო წოდება აღარაა?

უსავანო.

სახალხო სახლში სახალხო წარმოდგ. მმართვ. წრემ, კვირას, 7 ქრისტეშობ, წარმოადგინა ბელოის უმშეევარნი“, რომელიც თავისი შინაარსითა და იდეით უსაქმრდ დარჩენილ, ნივთიერად ხელ-მოკლე, ხოლო პატიოსნებით მდიდარ ახალგაზრდა მუშაკთ გვაცნობს. გამოსახული ფაქტები ცხადყოფეა მუშათა ცხოვრებისა, ყოველი სიტყვა, თავისი სინამდვილით, მშრომელი მასის გულში ორკეც გამოძახილს იწვევს და ამის დამტკიცებელია ის გარემოება, რომ ამ პიესას ყოველთვის დიდძალი საზოგადოება ესწრება...

ამ საღამოს სადა და ბუნებრივი იყვენენ ქ. ანკარა, ბ. ნინიძე (მეკუბოვე) და რომანიშვილი მეკუბოვეს მსახური). ბ. ფრონისპირელს ეგორისათვის ხელს მრავალი ღირსება უწყობს, ხოლო მეტად ერთხმოვანად და გაბმით ლაპარაკობდა. ბ. მეტრეველის ვასიამ ვერ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დაგვაკმაყოფილა, რადგან ჩვეულებრივ ერთფეროვნად მოქმედებს და ნიჭის პროგრესიულ მსვლელობას ყურადღებას არ აქცევს... მოკეთე

ავლაბრის სახალხო სახლში 7 ქრისტ. ადგილობრივ სცენის მოყვარეთაგან წარმოდგენილი იქმნი „ფული და ხარისხი“, კომ. 3 მოქ. ანიანისა და „მათიოკ“ მე-3 მოქ: ავ. ცაგარლისა.

ავჯალ ს „ეუდიტორიაში გასულ შაბათს, 6 ქრისტ სტენის-მოყვარეთა მიერ, მსახიობ ალ. ეკლიბეგიშვილის მოწყობითა და ი. ხაშმელის რეჟისორობით, წარმოდგენილი იქმნა „და-ძმა“. ადმსრულებელთა შორის ალსანიშ ავია ალ ეკლიბეგიშვილი, რომელმაც თავისებური გაბმარტები დიდის ხელოვნებით ალსრულა ოტია ჯოდიის როლი კარგები იყვნენ აგრედვე ალ. გოგაშვილი (კეიოზი), ქ-ნი ყურული (მორინე), ს გოგაშვილისა (გვდის), რ. სალაყაია (ფაშა-ეფენდი), ოდოძე (გეორგი) და კეიზოშვილი (ალამია). დანარჩენი ფურცელი როლები უკეი შეისწავლეთ ხოლმე წარმოდგენის დედძალ ხალხი დაუწოდ და ალმსრულებელნი ტაშით დაჯილდოვა. ეს მესამე წარმოგენა იყო ალგილობრივ წრის მმარ. გაკმეგობის მიერ გაკეთებული გაკმეგობის მიზანია—მუალმ კვირას ბმართოს ალფ-ფაქიანი წარმოდგენები და ეით დაჯმაყოფილოს ალგილობრივ უბნელთა მოთხოვნილება. სასურველია, ჩვენმა მსახიობებმაც შეაკრან ხელმე სახალხო სახლის ამ ბარგელ საძიებელში მსგავსად ალ. ეკლიბეგიშვილისა, რომელმაც უზომო მალფობა დაიმსახურა **დ-ე**

წვრილი ამბები

ქართ. მსახიობთა ამხანაგობის წარმოდგენა „არტისტ. თეატრში“ 10 ქრისტ. ვერ გაიმართა მსახიობთაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო...

მეოთხე კონცერტი კომპოზიტორ კ. გ. ფოცხვერაშვილისა გაიმართება სახალხო სახლში შაბათს, 20 ქრისტეშობისთვის. ამ კონცერტზე შესრულებულ იქმნება 7 ქრისტეშობისთვის საარტისტო სახ. დარბაზ. შესრულებული ნომრები, ორი ახალი რომანსი და სიმფონიური პოემა „ამირანი“ (ბაყბაყ დევი), ოცტალი სუოატებით. (სურათებს დასგავს რეჟისორი ალ. წუწუნავა) ამავე კონცერტზე შესრულებულ იქნება ქართული ჰანგები სხვა და სხვა უცხო ოპერებში მოთავსებული კონცერტის დაწყებამდე კ. ფოცხვერაშვილი წაიკითხავს „ამირანი“-სა და „მუმლი მუხასა“-ს თემატიურ გარჩევას.

ლექტორი ალ ბარსეგანიშვილი ქართ. მსახიობთა ამხანაგობის სასარგებლოდ ამ მოკლე ხანში ლექციას წაიკითხავს ქ. ი ბილისში.

ახალი პიესა „გაწყვეტილი სიმი“, გარდელილია, წარმოდგენილ იქნება ქართველ მსახიობთა დასის მიერ სახალხო სახლში 17 ქრისტეშობისთვეს

კ ფოცხვერაშვილს წმინდა შემოსავალი 7 ქრისტეშობისთვეს გამართულ კონცერტიდან ჰქონდა 800 მანეთამდე.

სასულიერო საგალობელთა კრებულის გამოცემა განუზრახავს (გასულ კვირას გამართულ კონცერტის შემოსავლით) კომ კ. ფოცხვერაშვილს. კრებულში მოთავსებული იქნება თვით კ. ფოცხვერაშვილისა და სხვა ქართველ მუსიკოსთა ნაწარმოებნი

სახალხო სახლის სეანსიათა შეერთებულმა სხდომამ 7 ქრისტეშობისთვეს კრებაზე „დაადგინა ქართ. მსახიობთა ამხანაგობის დასს ინვარში ორი დღე დაუთმოს. ამის გამო დასის რეჟისორი ალ. წუწუნავა ქალაქის გამგეობაში იყო და დასის გაპირვებული მდგომარეობა აუხსნა. ხმოსან პარლენ გოთუას თავგამოდებული მეცადინეობით ქალ. გამგეობის წევრებმა თ. ა. მ ალდუთინსკი-დოლგორუკოვმა და ბ. ჯაგარმა რეჟისორს ალუთქვეს ექვს დღედ შეგისრულებთო.

მარკ მდივნის ბენეფისი ქუთაისის თეატრში გაიმართება 20 ქრისტეშობისთვეს

„ქაღული თეატრის ისტორიის“ გამოცემა განიზრახა ჟურ „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციამ. წიგნის შედგენის სურვილი გამოსთქვეს ი გედევანიშვილმა, ივ გომართელმა, ივ. მაჟავარიანმა და ვახ ლამბაშიძემ ჩვენ ცნობილ მწერალ-მსახიობთა და სხვათა თანამშრომლობით.

ქართული თეატრის ფონდის სასარგებლოდ საოადარიგო ჯარის კაცმა, საზის დამკვრელმა ალ. არშ ოგანეზაშვილმა შემოსწირა ხუთი მან.

ივ გიგოშვილი მომავალ შაბათს, 20 ქრისტეშ. მუსიკალინთა აუდიტორიაში ქართული თეატრის ფონდის სასარგებლოდ სდგავს თავის ორიგინალურ ახალ პიესას „შურისძიება“-ს. ადგილების ფასი 60 კ-ან-20 კაპ-დე.

მსახიობმა ი. ივანიძემ ავლაბრის სახალხო თეატრში რეჟისორობას თავი გაანება.

ახალგაზდა მგოსანმა ი. მჰედლიშვილმა დასწერა ახალი ორიგინალური პოემა „ახალი ღმერთი“. პოემა წაკითხულ იქმნა მგოსნის მახლობელთა შორის, რომელთაც ძლიერ მოეწონათ.

სომხური ჟურნალ „პატანი“-ს (ჰაბუკის) 1914 წ. მეოთხე ნომერში, სხვათა შორის, მოთავსებულია ი. გრიშაშვილის „ღამე ტყეში“, სომხურად თარგმნილი გრ. გრიკორიანის მიერ.

ახალი პიესა „დამსხვრეული კერპი“, დრამა 5 მოქ. დასწერა დ. შენგელაიამ.

მწიგნობრობა

მივიღეთ ახალი წიგნაკი „გახსოვდეს წერა-ლაპარაკის დროს ქართული გრამატიკის წესები, პეტრე მირიანაშვილის მიერ პირველად გამოცემული“ თბ. 1914 წ 31 გვ: ფ. 10 კ.

Дозволено Военной Цензурой.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

წელიწადი მესამე	მიიღება ხელმოწერა 1915 წ. ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ	წლიურად 5 მ. ნახევარი წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

ჩვეულებრივის პროგრამით **ივ. გომართელისა** და **იოს. იმედაშვილის** რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მახლობელი მონაწილეობით და ჩვენი საუკეთესო დამსახურებულ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-კაზმულ მწერალთა, მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვან-მხატვართა თანამშრომლობით. იუმორისტული განყოფილებით **და** სურათებით.

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფრ-დასურ მიმართულების გარეშეა

ჟურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-ს ხელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. **ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა**

ფ ა ს ი: წლით **5** მან., ნახევარი წლით **3** მან., თითო ნომერი **10** კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს **2** მ., მარტის გასვლამდე **2** მ, დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში („სორაპანი“-ს სტამბაში) დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—**7** ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა **„განთიადი“**-ში, **„ცოდნას“** წიგნთსავაჭროში, რკინის გზის სახელოსნოში - **ალ. ძაძამიასთან.**

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 გვ. მორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პწკარი ერთ სვეტზე 25 კ. 3-ზე—20 კ, 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ **Іосифу Имедашвили**

რედაქტორ-გამომცემელი **ანნა იმედაშვილისა**

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდათ

კედლის კალენდარი 1915 წ.

შედგენილი **გრ. ჩარკვიანისა** და **მ. გაჩეჩილაძის** მიერ.

სახალხო კალენდარი 1915 წ.

შედგენილი **მ. გაჩეჩილაძის** მიერ.

ვისაც სურს გასასყიდათ გამოიწეროს კალენდარი მან უნდა მიმართოს შემდეგის ადრესით: თბილისი სტამბა „სორაპანი“ **მ. გაჩეჩილაძეს.**

სტამბა **„სორაპანი“** Типографія **„Сорапань“**

ქუთაისში
ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ.